

מדינת ישראל
נגד
נחמן אנשין

המאשימה
הנאשם

חקיקה שאווכרה:

[חוק זכויות נפגעי עבירה, תשס"א-2001](#)

[תקנות הארכיון, 1935: ס' 3](#)

[תקנות בתי המשפט ובתי הדין לעבודה \(עיון בתיקים\), תשס"ג-2003: ס' 3, 4, 4\(א\), 4\(ב\), 4\(ג\)](#)

[חוק טיפול בחולי נפש, תשנ"א-1991: ס' 15\(ב\)](#)

[חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו](#)

[חוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981](#)

מיני-רציו:

* בית משפט נעתר לבקשה לעיון בתיק בית משפט בקובעו, כי יש לראות בכל נפגע עבירה, כהגדרתו בחוק נפגעי עבירה, כצד לדיון לעניין סוגיית העיון בתיק.

* עונשין – זכויות נפגעי עבירה – קבלת מידע

* משפט חוקי – זכויות הפרט – זכות העיון במסמכים הנוגעים לעניין הנדון בבית-משפט

* בתי-משפט – פומביות הדיון – עיון בתיקים

.

המשיב הורשע ברצח ביתו. זוהי בקשת אם התינוקת המנוחה, שהיתה נשואה לו בזמן ביצוע העבירה, לקבל לידיה את כל החומר המצוי בתיק בית המשפט בהתאם לחוק נפגעי עבירה, כדי שתוכל לשקול הגשת תביעה אזרחית ותלונה פלילית כנגד מקורבי המשיב שידעו על מצבו הנפשי ולצרכים משפטיים נוספים.

.

בית המשפט המחוזי בירושלים, כב' השופטים צבן, מזרחי וכרמל, קיבל את הבקשה בקובעו כדלקמן:

-

--- סוף עמוד 1 ---

-

[חוק זכויות נפגעי עבירה](#) אינו כולל בתוכו את הזכות לעיון בחומר שהוגש לתיק בית המשפט וזכות זו אינה נלמדת, באופן משתמע, מזכויות נפגעי העבירה המנויות בחוק.

סוגיית העיון בתיקי בית המשפט הוסדרה עד לשנת 2003 [בתקנות הארכיון](#), 1935. זכות העיון בתיקי בית המשפט הורחבה [בתקנות בתי המשפט ובתי הדין לעבודה \(עיון בתיקים\)](#).

עקרון היסוד שנקבע בתקנה 4(א) הוא, כי כל אדם רשאי לבקש מבית משפט לעיון בתיק בית משפט, ובלבד שהעיון בו אינו אסור על פי דין. זכות העיון על-פי התקנות אינה נתונה רק לבעלי הדין עצמם, אלא לכל אדם.

ההחלטה אם להיעתר לבקשת העיון תלויה בשורה של שיקולים הקבועים בתקנות, ובהם עניינו של המבקש בתיק, עניינם של בעלי הדין ושל מי שעלול להיפגע כתוצאה מהעיון, וכן סבירות הקצאת המשאבים הנדרשת לשם היענות לבקשה. אפילו נעתר בית המשפט לבקשת העיון, רשאי הוא לקבוע בהחלטתו כל תנאי או הסדר הדרושים כדי לאזן בין הצורך בעיון לבין הפגיעה העלולה להיגרם לבעלי הדין או לצד שלישי בשל העיון, לרבות השמטת פרטים, הגבלת מספר המעיינים ונקיטת אמצעים למניעת זיהוים של בעלי דין או אנשים אחרים. כן רשאי בית המשפט להגביל את היקף העיון ולהתנותו בתנאים, אם ראה כי הקצאת המשאבים הנדרשת מחייבת זאת.

במקרה זה, קובע בית המשפט, יש לראות את המבקשת, לצורך בקשת העיון, כ"בעל דין" ולהחיל עליה את הכללים הקבועים בתקנות, לאור העובדה שהגם שבהליכים פליליים נפגע עבירה אינו צד להליך, ראוי לראות בכל נפגע עבירה כהגדרתו בחוק נפגעי עבירה, כצד לדיון לעניין סוגיית העיון בתיק.

מסקנה זו מתבקשת, קובע בית המשפט, כי קשה להלום מצב בו בשל העובדה שההליך הפלילי מתנהל על-ידי המאשימה, נפגעת זכות העיון של נפגעי עבירה שהיתה נתונה להם, לו היה מתנהל הליך אזרחי.

זאת ועוד, קובע בית המשפט, העובדות שעמדו בבסיס כתב האישום, במקרה דנן, עובדת היות המשיב חולה נפש ותוצאת ההליך, פורסמו בכלי התקשורת ומשהותרו לפרסום ממציא חוות הדעת, הרי שגם אם ישנה פגיעה נוספת בפרטיות המשיב בחשיפת חוות הדעת המלאה בדבר מצבו הנפשי, קשה לומר כי פגיעה זו שקולה בחומרתה לפגיעה שתיגרם למבקשת, אם תיחסם בפניה הגישה לחומר הדרוש לה.

החלטה

-

1. ביום 31.12.09 קטל המשיב במו ידיו את בתו התינוקת.

ביום 24.2.10 קבע בית משפט זה כי המשיב ביצע את העבירה המיוחסת לו בכתב האישום ועל סמך חוות דעת פסיכיאטרית לפיה המשיב לא היה אחראי למעשיו בעת ביצוע העבירה, ניתן צו אשפוז על-פי הוראת [סעיף 15\(ב\)](#) [לחוק טיפול בחולי נפש](#), התשנ"א-1991.

--- סוף עמוד 2 ---

בקשה זו הוגשה על-ידי אם התינוקות המנוחה, שהיתה נשואה למשיב בזמן ביצוע העבירה (להלן: "המבקשת").

2. **המבקשת עותרת** לקבל לידיה את כל החומר המצוי בתיק בית המשפט בהתאם [לחוק זכויות נפגעי עבירה](#), התשס"א-2001. לטענתה, מאז האירוע היא ובתה הקטנה שנכחה באירוע, נתונות במצב נפשי קשה ומטופלות על-ידי פסיכולוגים באופן סדיר. כמו כן, נעשים נסיונות להשפיע על מצב המבקשת מצד משפחת המשיב וסביבתו החברתית. המבקשת זקוקה לחומר על מנת לשקול אפשרות להגיש תביעה אזרחית ותלונה פלילית כנגד מקורבי המשיב שידעו אודות מצבו הנפשי ולא עשו דבר כדי למנוע התוצאה הקשה. המבקשת גם שוקלת להגיש בקשה לבחון מחדש את מצבו הנפשי של המשיב ואפשרות העמדתו לדין. כן מעוניינת המבקשת להעמיד בפני הוועדה הפסיכיאטרית את הדברים לאשורם, על מנת שתוכל לעמוד על מסוכנות המשיב.

לטענת המדינה, מסירת החומר לידי המבקשת תפגע בזכות המשיב לפרטיות. אולם, בנסיבות העניין ולאור העובדה כי המבקשת היא זו שתעמוד בעתיד בחשש מתמיד מפני המשיב, נראה כי זכותה, בהיותה נפגעת עבירה, גוברת, ובלבד שתוכיח את המטרה לשמה מבוקש החומר.

לטענת המשיב, מסירת החומר תפגע בפרטיותו ללא כל עילה היות והוא גרוש מהמבקשת מזה שנה וחצי. המבקשת לא הצביעה על סיבה בגינה היא נדרשת לחומר, ולכן גובר האינטרס של המשיב לפרטיות המעוגן [בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו](#) ו**בחוק הגנת הפרטיות**, התשמ"א – 1981. המבקשת נמנעה מלהגיע לדיונים, לא עיינה בפרוטוקולים ולא שמעה את העדים, ולכן מסירת החומר לידיה תהווה פגיעה גדולה יותר בפרטיותו. כמו כן, לא ברור כיצד יש במסירת המסמכים כדי לאיין את חששה של המבקשת מפני המשיב.

--- סוף עמוד 3 ---

דיון

3. [חוק זכויות נפגעי עבירה](#) אינו כולל בתוכו את הזכות לעיין בחומר שהוגש לתיק בית המשפט וזכות זו אינה נלמדת, באופן משתמע, מזכויות נפגעי העבירה המנויות בחוק. גם אם יימצא מי שיאמר כי קיימת מכוח החוק זכות עיון בחומרים שהוגשו בפני בית המשפט, צריכה היא להגשים את תכליתו של החוק ([תפח \(ת"א\) 1070/07 שושנה ששון נ' מדינת ישראל](#), (ניתן ביום 22.9.09, פורסם באתר נבו)). סוגיית העיון בתיקי בית המשפט הוסדרה עד לשנת 2003 [בתקנות הארכיון](#), 1935. זכות העיון בתיקי בית המשפט הורחבה [בתקנות בתי המשפט ובתי הדין לעבודה \(עיון בתיקים\)](#), התשס"ג-2003 (להלן: התקנות). עקרון היסוד שנקבע [בתקנה 4\(א\)](#) הוא כי "כל אדם רשאי לבקש מבית משפט לעיין בתיק בית משפט... ובלבד שהעיון בו אינו אסור על פי דין". זכות העיון על-פי התקנות אינה נתונה רק לבעלי הדין עצמם ([תקנה 3](#) לתקנות) אלא ל"כל אדם" ([תקנה 4\(א\)](#)) (ר' [בג"צ 1/49 סלומון שלמה בז'רנו נ' שר המשטרה](#), (המבקש – ערן שני, החלטה מיום 28.2.06, פורסם באתר נבו) (להלן: "בז'רנו"), פסקה 2).

"ההחלטה אם להיעתר לבקשת העיון, תלויה בשורה של שיקולים הקבועים בתקנות, ובהם ענינו בתיק של המבקש, עניינם של בעלי הדין ושל מי שעלול להיפגע כתוצאה מהעיון, וכן סבירות הקצאת המשאבים הנדרשת לשם היענות לבקשה ([תקנה 4\(ד\)](#)). אפילו נותר בית המשפט לבקשת העיון, רשאי הוא לקבוע בהחלטתו כל תנאי או הסדר הדרושים כדי לאזן בין הצורך בעיון לבין הפגיעה אשר עלולה להיגרם לבעלי הדין או לצד שלישי בשל העיון, לרבות השמטת פרטים, הגבלת מספר המעיינים ונקיטת אמצעים למניעת זיהוים של בעלי דין או אנשים אחרים; בית המשפט רשאי להגביל את היקף העיון ולהתנותו בתנאים, אם ראה כי הקצאת המשאבים הנדרשת מחייבת זאת" ([תקנה 1\(ו\)](#)) ([פרשת בז'רנו](#), פסקה 3). על כפות המאזניים מונחים העקרון החוקתי בדבר פומביות הדיון והזכות החוקתית לפרטיות (**שם**, שם). מאזן הנוחות הוא שיכריע (ר' [ע"פ 7528/95 פנחס הלל נ' מדינת ישראל ואח' פ"ד נ](#)

--- סוף עמוד 4 ---

(3) 89 (להלן: "הללי"), פסקה 10 לפסק דינו של כב' השופט גולדברג שנסמך על [תקנות הארכיון](#), 1935 (שבוטלו בתקנה 8)).

4. לעמדתנו, במקרה זה, יש לראות את המבקשת לצורך בקשת העיון כ"בעל דין" ולהחיל עליה את [תקנה 3](#) הקובעת כי ככלל תינתן זכות עיון לבעל דין בתיק שהוא צד בו, אלא אם כן הוא אסור לעיונו על-פי דין. הגם שבהליכים פליליים נפגע עבירה אינו צד להליך, ראוי לראות בכל נפגע עבירה כהגדרתו בחוק נפגעי עבירה, כצד לדיון לעניין סוגיית העיון בתיק. קשה להלום מצב בו בשל העובדה שההליך

הפלילי מתנהל על-ידי המאשימה, נפגעת זכות העיון של נפגעי עבירה שהיתה נתונה להם, לו היה מתנהל הליך אזרחי. אולם, אין אנו קובעים מסמרות בעניין זה, היות וגם אם נבחן את הסוגיה בגדרי [תקנה 4](#), דין הבקשה להתקבל.

5. **פרשת הלל** הכיר בית המשפט באינטרס לבחון אפשרות להגיש תביעה כנגד נאשם כאינטרס לגיטימי המצדיק מתן זכות עיון במקרים המתאימים. במקרה שלפנינו, הדיון בו נקבע כי הנאשם היה חולה נפש בעת ביצוע העבירה וכי הוא אינו כשיר לעמוד לדין התנהל בדלתיים פתוחות. בדיון זה גם נקבע כי הנאשם ביצע את העבירה. העובדה כי המבקשת לא נכחה בדיונים ולא עיינה בפרוטוקולים אינה יכולה לעמוד בעוכריה. מטבע הדברים, הדיונים נערכים בסמוך למועד ביצוע העבירה וההתמודדות עם אשמתו של העבריין אינה פשוטה כלל ועיקר, בפרט בנסיבות הקשות של מקרה זה בו המבקשת היתה נוכחת בזירה בזמן העבירה. העובדות שעמדו בבסיס כתב האישום, עובדת היות המשיב חולה נפש ותוצאת ההליך, פורסמו בכלי התקשורת. משהותרו לפרסום ממצאי חוות הדעת בדבר מצבו של המשיב בשעת המעשה ובעת העמדתו לדין, הרי שגם אם ישנה פגיעה נוספת בפרטיותו בחשיפת חוות הדעת המלאה, קשה לומר כי פגיעה זו שקולה בחומרתה לפגיעה שתיגרם למבקשת, אם תיחסם בפניה הגישה לחומר הדרוש לה (**פרשת הלל**, פסקה 5 לפסק דינו של כב' השופט מצא), בפרט נוכח העובדה כי עילות התביעה שציינה המבקשת מחייבות גם בחינת עברו של המשיב.

--- סוף עמוד 5 ---

6. למעלה מן הצורך נציין, כי גם הטעם שציינה המבקשת בדבר בחינת מסוכנותו של המשיב, מצדיק כשלעצמו מתן זכות עיון, וזאת מבלי להתייחס לשאלת זכותה להיות שותפה להליכים בפני הוועדה הפסיכיאטרית. עדים אנו לאחרונה לתופעה הולכת וגוברת בה נפגעים אנשים, נשים וילדים בדלת אמותיהם על-ידי מי שהיו אמורים להיות אמונים על שלומם ובטחונם. זכותם של אנשים לדעת עם מי הם חיים, מי שכניהם ועם מי הם באים במגע קרוב במהלך היום יום שלהם. אדם העושה מעשים המסכנים את סביבתו, לא יוכל להתהדר לאחר מכן בזכות הפרטיות ולהפקיר את בטחון סביבתו. ככל שבקשת העיון מוגשת על-ידי מי שנמצא במגע קרוב יותר למשיב בחיי היום יום כך תגבר זכות העיון על הזכות לפרטיות. דברים אלה נאמרים, כאמור, בשולי הדברים, משום שדי ברצון לבחון אפשרות לפתוח בהליכים כנגד המשיב על מנת להצדיק מתן זכות עיון למבקשת.

7. למרות האמור ועל מנת להפחית הפגיעה בפרטיות המשיב, תתחייב המבקשת כי לא יעשה שימוש אחר בחומר המבוקש וכי הוא לא יפורסם (**פרשת הלל**, פסקה 6 לפסק דינו של כב' השופט מצא).

התוצאה

8. הבקשה מתקבלת.

ב"כ המבקשת והמבקשת יהיו רשאים לצלם החומר שבתיק בית המשפט ובלבד שלא יעשו בחומר שימוש אחר זולת למטרות לשמן התבקש. אם בעקבות העיון יינקטו הליכים אין לצרף את חוות הדעת, אלא להעמיד את הגורמים הרלוונטיים על הימצאותה ומכאן ואילך ינהגו בה בהתאם להוראות הדין (**ר' פרשת הלל**, שם).

המבקשת תמלא הודעת עיון על-פי [תקנה 3](#).

ניתנה היום, כ"א בכסלו התשע"א, 28 נובמבר 2010, בהעדר הצדדים.

רפי כרמל, שופט

מרים מזרחי, שופטת

יעקב צבן, שופט
[סג"נ - אב"ד]
54678313

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן

--- סוף עמוד 7 ---

תפח (י-ם) 306-10 מדינת ישראל נ' נחמן אנשין

www.nevo.co.il